

Hanna KRUK¹

ZRÓWNOWAŻONE PRZEDSIĘBIORSTWO – UJĘCIE TEORETYCZNE

Współcześnie coraz częściej mówi się o konieczności respektowania praw przyrody w projektowaniu rozwoju ekonomicznego oraz o konieczności uwzględniania założeń koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego w działalności gospodarczej. Celem artykułu jest próba przeniesienia założeń tej koncepcji na poziom mikroekonomiczny (przedsiębiorstw) oraz zdefiniowanie pojęcia „zrównoważone przedsiębiorstwo”.

1. WPROWADZENIE

Wskutek zauważalnych zmian zachodzących w środowisku (w tym zmian klimatycznych) coraz częściej mówi się o koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego, a więc takiego, który łączy w sobie rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem praw ekologicznych i zasobów środowiska przyrodniczego. Zazwyczaj jednak ta koncepcja jest omawiana i wdrażana na poziomie makroekonomicznym, ewentualnie na poziomie regionalnym. Celem artykułu jest przeniesienie zasad i założeń rozwoju zrównoważonego na poziom przedsiębiorstw.

2. KONCEPCJA ROZWOJU TRWAŁEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO

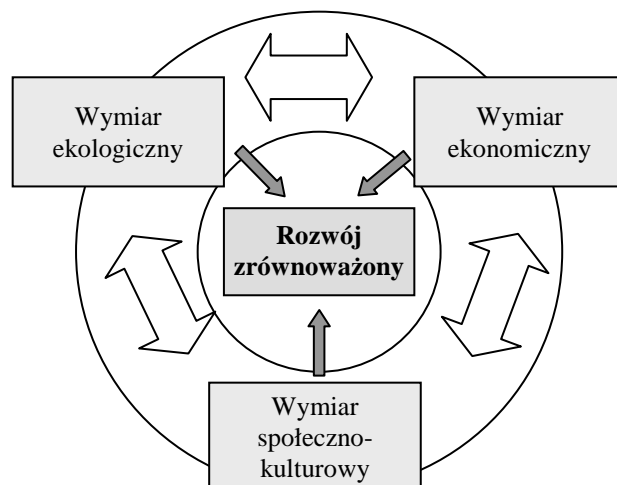
Po raz pierwszy pojęcie rozwoju trwałego i zrównoważonego (zwanego także rozwojem zrównoważonym lub sustensywnym²) zostało użyte i zdefiniowane we współczesnym rozumieniu w 1987 r., w „Raporcie Światowej Komisji do spraw Środowiska i Rozwoju” – tzw. raporcie Brundtland. Przyjęto wówczas, że rozwój zrównoważony oznacza zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia bez naruszania możliwości przyszłych generacji do realizacji ich potrzeb. W 2001 r. definicja ta została doprecyzowana i wyodrębniono w niej takie elementy kluczowe, jak zaspokojenie potrzeb, sprawiedliwość i równość wewnątrz- i międzypokoleniowa, utrzymanie bioróżnorodności³. Przyjmuje się więc, że jest to taka forma rozwoju, w której konieczne jest racjonalne i oszczędne gospodarowanie zasobami naturalnymi (jak również innymi walorami lub użytecznościami środowiska) oraz odtwarzanie zdegradowanego wskutek działalności ludzkiej środowiska przyrodniczego z jednoczesnym zapewnieniem odpowiedniego poziomu jakości życia obecnych i przyszłych społeczeństw, do którego ma przyczynić się także zaspokajanie ich potrzeb materialnych i niematerialnych.

¹ Dr Hanna Kruk, Zakład Nauk Ekonomicznych i Społecznych, Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa, Akademia Morska w Gdyni.

² W Polsce przyjęto się utożsamiać pojęcia ekorozwoju i rozwoju zrównoważonego, jednak nie są one jednoznaczne.

³ M. Keiner, *Re-emphasizing Sustainable Development – the Concept of ‘Evolutionability’*, „Environment, Development and Sustainability” 6 (2004), s. 379–380.

Zgodnie z założeniami omawianej koncepcji istnieją trzy podstawowe wymiary (sfery) rozwoju zrównoważonego: ekonomiczny, społeczny i ekologiczny (rys. 1).

Rys. 1. Trzy wymiary rozwoju zrównoważonego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: F.J. Ayala-Carcedo, M.R. González-Barros, *Economic Underdevelopment and Sustainable Development in the World: Conditioning Factors, Problems and Opportunities*, „Environment, Development and Sustainability” 7 (2005), s. 96.

Trzy podstawowe wymiary, zgodnie z przyjętymi założeniami, są sobie równoważne, więc żaden z nich nie może być traktowany jako nadrzędny⁴. Sformułowano wiele zasad rozwoju zrównoważonego⁵. Wśród nich istotną, choć często pomijaną, jest zasada ekonomicznej. Zgodnie z nią cele związane z ochroną i zachowaniem środowiska przyrodniczego powinny być osiągnięte minimalnym kosztem społecznym. Działania na rzecz zachowania, racjonalnego użytkowania i odtwarzania środowiska przyrodniczego nie powinny więc odbywać się kosztem trwałej poprawy jakości życia społeczeństw⁶.

W wypadku wymiaru ekologicznego można mówić o szeroko pojętych działaniach na rzecz środowiska, w tym o niwelowaniu negatywnego wpływu gospodarki na środowisko (wliczając w to odtwarzanie zniszczonych elementów – o ile jest to możliwe), zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ochronie najcenniejszych elementów oraz bioróżnorodności. Realizowane zadania mają zabezpieczyć stabilność ekosystemów (w tym ich produktywność) oraz zapewnić możliwość ich wykorzystywania przez przyszłe pokolenia. W odniesieniu do wymiaru ekonomicznego prowadzona działalność gospodarcza ma zapewnić zaspokojenie bieżących i przyszłych potrzeb ludności oraz odpowiedni poziom dobrobytu. Działalność ta może powodować efekty zewnętrzne, które rzutują na stan środowiska oraz stan zdrowia i jakość życia ludności. Natomiast wymiar społeczno-

⁴ Czasem – przy błędnym rozumieniu idei rozwoju zrównoważonego – za nadrzędne uznaje się cele gospodarcze albo też konieczność ochrony środowiska kosztem racji społecznych i ekonomicznych.

⁵ Por. T. Borys, J. Śleszyński, *Ekorozwój jako zbiór zasad*, [w:] *Wskaźniki ekorozwoju*, red. T. Borys, *Ekonomia i Środowisko*, Białystok 1999, s. 80–92.

⁶ Inną kwestią jest to, jak ta jakość jest pojmowana. W naukach ekonomicznych zazwyczaj stosuje się tylko mierniki ilościowe, a więc dobrobyt jest mierzony tylko poziomem produkcji i konsumpcji.

kulturowy obejmuje takie zagadnienia, jak normy etyczne oraz systemy wartości, jakimi dane społeczeństwo się kieruje (co przekłada się następnie m.in. na oczekiwania i wymogi względem produktów), edukację i wiedzę, szeroko pojmowany kapitał ludzki, stan zdrowotny ludności oraz solidarność i sprawiedliwość społeczną. Wszystkie trzy wymiary są ze sobą powiązane, a w niektórych aspektach wręcz się przenikają.

W ujęciu praktycznym realizacja założeń rozwoju zrównoważonego oznacza:

- 1) umiejętność dostrzegania współzależności występujących między wymiarami ekonomicznym, społecznym i ekologicznym,
- 2) całościowe ujmowanie zjawisk i procesów ekonomicznych z uwzględnieniem relacji między formami gospodarki a stanem środowiska i poziomem jakości życia ludności,
- 3) uwzględnianie nie tylko kryteriów ekonomicznych, ale także społecznych i ekologicznych przy wyborze priorytetów gospodarczych,
- 4) bilansowanie korzyści i strat również w odniesieniu do trzech głównych wymiarów,
- 5) traktowanie środowiska przyrodniczego jako całości (skutkiem takiego podejścia jest konieczność uwzględniania nie tylko tych zasobów, które są gospodarczo wykorzystywane, ale całych ekosystemów),
- 6) branie pod uwagę, przy ocenie stanu zachowania środowiska przyrodniczego, również nowego czynnika – zdolności ekosystemów do samoodtwarzania, trwania i rozwoju⁷.

3. STRATEGIE ROZWOJU WSPÓŁCZESNYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Wartość przedsiębiorstw zależy od czynników determinujących ogólny cel, jakim jest maksymalizacja zysku⁸. Na osiągnięcie tego celu wpływ mają zarówno czynniki wewnętrzne, jak i zewnętrzne. Przyjmuje się, że te determinanty wpływają na sukces przedsiębiorstw, a równocześnie – na ich konkurencyjność. Ściślej, na efekt końcowy działalności przedsiębiorstw (uzyskiwane dochody) wpływ ma produkcja dóbr (świadczenie usług) z uwzględnieniem czynników zewnętrznych (przepisów prawa, struktury geograficznej i demograficznej rynków, oczekiwań konsumentów, zachowań konkurentów, dostępnych technologii itp.) i wewnętrznych (posiadane zasoby wiedzy, kapitału ludzkiego, surowców, technologii, sposób organizacji przedsiębiorstwa, metody zarządzania, działania marketingowe itd.) działalności w sposób, który umożliwi sprostanie konkurencji i rentowność⁹. Przedsiębiorstwa, aby utrzymać się na rynku, muszą się rozwijać, a więc – zgodnie z definicją tego pojęcia – tworzyć nowe miejsca pracy, innowacyjne produkty (usługi), uzyskiwać dochody dla swoich udziałowców (akcjonariuszy) oraz generować wartość dodaną dla społeczeństwa¹⁰.

⁷ T. Borys, *Istota kategorii ekorozwoju*, [w:] *Wskaźniki ekorozwoju*, red. T. Borys, Ekonomia i Środowisko, Białystok 1999, s. 68.

⁸ Wielu badaczy traktuje jednak ten cel jako uproszczenie i wymienia go wśród wielu innych, takich jak utrzymanie się na rynku, maksymalizacja sprzedaży, uzyskanie i utrzymanie pewnego założonego udziału w rynku czy wzrost przedsiębiorstwa.

⁹ Por. np. H. Adamkiewicz-Drwiłło, *Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa 2002.

¹⁰ S. Birley, D.F. Muzyka – za: A. Stachowicz-Stanusch, *Kapitał społeczno-strukturalny jako istotny czynnik rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, [w:] *Zarządzanie kapitałem intelektualnym. Istota, pomiar i instrumenty wdrażania*, red. M. Czerwieńska, FR UG, Gdańsk 2007, s. 24–25.

Czynników warunkujących zdolność do osiągania sukcesu przedsiębiorstw jest wiele, różne są także strategie rozwoju. W odniesieniu do założeń rozwoju zrównoważonego za istotne można uznać działania związane z szeroko rozumianą działalnością produkcyjną, w tym te na rzecz środowiska oraz rozwoju kapitału ludzkiego i wiążące się z dbałością o pracowników.

Na to, czy kwestie środowiskowe są uwzględniane w polityce danego przedsiębiorstwa, ma wpływ:

- 1) tzw. przymus zewnętrzny, czyli przepisy prawa z zakresu ochrony środowiska,
- 2) czynniki gospodarcze: struktura rynku, obecność (lub brak) konkurentów, koniunktura gospodarcza i polityka makroekonomiczna państwa,
- 3) oczekiwania konsumentów,
- 4) etyka pracowników (w tym pracowników szczebla kierowniczego)¹¹.

Ze względu na postawy, jakie przyjmują władze przedsiębiorstw, a więc także same przedsiębiorstwa w stosunku do problematyki ochrony środowiska, można wyróżnić cztery rodzaje przedsiębiorstw:

- 1) aktywne – innowacyjne¹², zorientowane na potrzeby klientów, prowadzące działalność badawczo-rozwojową w celu obniżenia własnej presji na środowisko, poszukujące metod produkcji lub oferujące wyroby „przyjazne dla środowiska”; podejmowane przez nie działania mają charakter dobrowolny,
- 2) reaktywne – działające zgodnie z przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska, a czasem podejmujące działania ponad obowiązujące minimum,
- 3) pasywne – spełniające tylko minimalne, wynikające z uwarunkowań prawa wymogi środowiskowe,
- 4) niezainteresowane – nie podejmujące prób zmniejszenia presji na środowisko¹³.

Działania na rzecz środowiska przyrodniczego wiążą się z jednej strony ze zwiększaniem wydajności produkcji, stosowaniem czystszych technologii oraz przestrzeganiem norm emisji i innych przepisów prawa dotyczących ochrony środowiska. Z drugiej strony można dostrzec związek między działaniami na rzecz środowiska a prowadzonymi na rzecz kapitału ludzkiego – ograniczenie hałasu, ochrona przed zanieczyszczeniami czy minimalizacja tych ostatnich świadczą również o dbałości danego przedsiębiorstwa o pracowników.

Współcześnie w problematyce konkurencyjności przedsiębiorstw i ich rozwoju akcentuje się rolę wiedzy i kapitału ludzkiego. Dlatego też, między innymi, zakłada się, że przedsiębiorstwo osiąga przewagę konkurencyjną nie tylko dzięki stosowaniu efektywnych, nowoczesnych technologii, zarządzaniu procesami i strategii marketingowej, ale także dzięki kompetencjom, wiedzy, wykształceniu pracowników oraz możliwości rozwijania i wzbogacania tych czynników¹⁴. Stwierdzono, że istnieje wprost proporcjonalna zależność między kwalifikacjami pracowników a konkurencyjnością przedsiębiorstwa,

¹¹ I. Łucka, *Proekologiczne systemy zarządzania w podmiotach gospodarczych*, [w:] *Gospodarka a środowisko przyrodnicze*, red. T. Madej, WN US, Szczecin 2002, s. 167–168.

¹² Ostatnio coraz częściej mówi się o tzw. ekoinnowacjach – innowacjach ekologicznych, których celem jest redukcja niekorzystnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze oraz racjonalizacja wykorzystania zasobów naturalnych.

¹³ *Ibidem*, s. 172–173.

¹⁴ J.W. Bossak, W. Bieńkowski, *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstw. Wyzwania dla Polski na progu XXI wieku*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2004, s. 74–75.

zauważono także relacje między tym pierwszym elementem a jakością warunków pracy (które z kolei determinują wydajność pracowników). Kapitał ludzki jest więc jednym z kluczowych czynników rozwoju przedsiębiorstw¹⁵.

Nie można przy tym zapominać o tzw. kapitale społecznym przedsiębiorstw, czyli o umiejętności współpracy w celu osiągnięcia dążeń. Istnieje sieć powiązań (relacji) między osobami i przedsiębiorstwami, łącząca się z wzajemnym zaufaniem. Jest to jeden z atrybutów przedsiębiorstw, którego elementy stanowią: sieci społeczne, grupy, instytucje, kanały informacyjne i wymiana informacji, normy społeczne zachowań, zasada wzajemności oraz współpraca¹⁶. Przedsiębiorstwa, aby się rozwijać, muszą dbać o relacje międzyludzkie – zarówno te obecne wewnątrz przedsiębiorstwa, jak i te między przedsiębiorstwem a jego otoczeniem (dostawcami, klientami, konkurentami itp.). Jest to jednym z warunków osiągnięcia sukcesu, który wiąże się z etycznym postępowaniem podmiotów.

W wymiarze społecznym konkurencyjne przedsiębiorstwa powinny więc podejmować działania na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego – nie tylko jego odtwarzania, ale i ciągłego udoskonalania.

4. ZRÓWNOWAŻONE PRZEDSIĘBIORSTWO – ZAŁOŻENIA

Należy zastanowić się, jakie znaczenia niesie w sobie pojęcie „zrównoważone przedsiębiorstwo” – które elementy działań podejmowanych przez przedsiębiorstwa decydują o ich trwałym i zrównoważonym rozwoju.

Przenosząc definicję rozwoju zrównoważonego z poziomu krajowego, o wysokim stopniu uogólnienia, na poziom mikroekonomiczny, można przyjąć, że w funkcjonowaniu przedsiębiorstw powinny być uwzględniane trzy podstawowe wymiary: ekonomiczny (typowy dla działalności gospodarczej), społeczny oraz ekologiczny.

Wymiar ekonomiczny wiąże się z produkcją wyrobów lub dostarczaniem usług w taki sposób, aby z jednej strony potrzeby ludzkie były zaspokojone, a z drugiej działalność nie spowodowała trwałego uszczerbku środowiska przyrodniczego. W tym wypadku istotne jest nie tylko samo funkcjonowanie przedsiębiorstwa (włączając w to np. systemy zarządzania środowiskiem, jak EMAS czy ISO 14001) i oferowane przezeń produkty lub usługi, ale również jego dostawcy i oferowane przez nich surowce czy elementy do produkcji. Coraz więcej producentów zwraca uwagę na posiadane certyfikaty i znakowanie ekologiczne (ang. *eco-labelling*) stosowane przez kontrahentów, z którymi współpracują. W ten sposób tworzy się swoista „zielona sieć” powiązań między przedsiębiorstwami.

Nie można przy tym zapominać o programach na rzecz ochrony środowiska i oszczędnego wykorzystania jego zasobów (włączając w to wykorzystanie tzw. surowców odnawialnych), takich jak „Program czystszej produkcji” (ang. *Cleaner Production Programme*) czy stosowany w branży chemicznej program „Odpowiedzialność i troska” (ang. *Responsible Care*), w którym przedsiębiorstwa przyjmują odpowiedzialność za swoje produkty w całym ich cyklu życia (od powstania przez użytkowanie po utylizację)¹⁷.

¹⁵ H. Adamkiewicz-Drwiłło, *op. cit.*, s. 213, 215–217.

¹⁶ F. Byłok, *Kapitał społeczny we współczesnym przedsiębiorstwie. Propozycja badawcza*, [w:] *Zarządzanie kapitałem intelektualnym. Istota, pomiar i instrumenty wdrażania*, red. M. Czerwieńska, FR UG, Gdańsk 2007, s. 35–38.

¹⁷ E.M. Jastrzębska, *Zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwie*, [w:] *Ekonomiczne problemy ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego w XXI wieku*, red. P. Jeżowski, OW SGH, Warszawa 2007, s. 92–94, 100–102.

Wymiar społeczny można utożsamiać z działaniami na rzecz pracowników (w tym rozwój ich potencjału, kwalifikacji), kapitału społecznego oraz etycznego postępowania zarówno w odniesieniu do pracowników, jak i otoczenia zewnętrznego przedsiębiorstw. Część przedsiębiorstw w ramach poprawy szeroko pojmowanych warunków pracy wdraża pakiety socjalne dla rodzin pracowników (dostęp do niepublicznej służby zdrowia, przedszkola i żłobki dla dzieci pracowników, festyny, dopłaty do wypoczynku itp.).

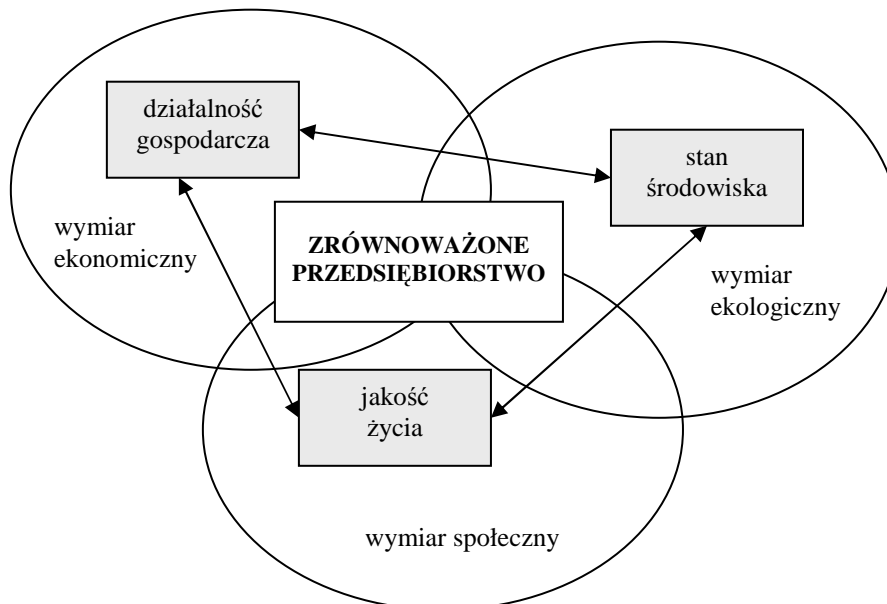
Działania w tym wymiarze prowadzą z jednej strony do poprawy potencjału kapitału ludzkiego, z drugiej zaś znajdują bezpośrednie przełożenie na wyniki przedsiębiorstw. Te z kolei wpływają na dochody pracowników, ich status materialny i – idąc dalej – poziom życia. Stosowanie prawidłowych systemów motywacji da efekt w postaci większej satysfakcji z wykonywanej pracy, co podobnie przełoży się na wyniki przedsiębiorstwa, ale także na subiektywnie odczuwaną jakość życia pracowników.

W wymiarze ekologicznym za podstawowe założenia zrównoważonego funkcjonowania przedsiębiorstw można uznać: przestrzeganie norm i przepisów prawa dotyczących ochrony środowiska, racjonalne i oszczędne wykorzystywanie zasobów przyrodniczych (z uwzględnieniem rekultywacji czy odtworzenia wybranych elementów albo też działań prowadzonych w ramach rekompensaty za użytkowanie środowiska), stosowanie „zielonych” technologii lub wytwarzanie wyrobów „przyjaznych dla środowiska” oraz działania podejmowane na rzecz środowiska wynikające z szeroko pojmowanej społecznej odpowiedzialności biznesu, a wykraczające poza wymogi formalnoprawne.

Zadania związane z przestrzeganiem norm emisji lub imisji oraz innych przepisów prawa w zakresie szeroko pojmowanej ochrony środowiska można podzielić na dwie grupy: na działania obligatoryjne, wynikające z konieczności dostosowania prowadzonej działalności do obowiązujących przepisów, oraz działania fakultatywne, będące skutkiem stosowania bardziej restrykcyjnych norm lub realizacji innych zadań, niżby to wynikało z uchwalonego prawa.

Wszystkie wymienione wymiary łączą się ściśle z sobą (rys. 2) i warunkują się wzajemnie.

Działalność produkcyjna przedsiębiorstw umożliwia zaspokojenie potrzeb pracowników (w tym uzyskanie dochodów pozwalających na kupno niezbędnych dóbr), jednocześnie wpływa na stan środowiska przyrodniczego i tym samym determinuje pozamaterialne elementy jakości życia. Zaufanie i pozytywne relacje w ramach kapitału społecznego również wpływają na efektywność i opłacalność produkcji. Z kolei styl życia konsumentów (w tym i pracowników) przekłada się na oczekiwania wobec asortymentu i cech produktów lub usług, a więc na postępowanie przedsiębiorstw.

Rys. 2. Wymiar ekonomiczny, ekologiczny i społeczny działalności przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wszystkie przedstawione wyżej wymiary i relacje zachodzące między nimi, można podjąć próbę zdefiniowania pojęcia „zrównoważone przedsiębiorstwo”. Zakłada się, że jest to takie przedsiębiorstwo, którego funkcjonowanie obejmuje celowe, zaplanowane działania na rzecz wzrostu produktywności i trwałego rozwoju przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem realizacji zadań z zakresu rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego oraz przy respektowaniu zasad ochrony i racjonalnego wykorzystania środowiska przyrodniczego. Działania te prowadzone są na dwóch poziomach: obligatoryjnym (przestrzeganie przepisów obowiązującego prawa) i dobrowolnym¹⁸. Zrównoważone przedsiębiorstwo w swoim funkcjonowaniu nie tylko uwzględnia wymiar społeczny i ekologiczny, ale również jest w stanie je wykorzystać do budowania swojej marki i przewagi konkurencyjnej. Aby spełniać oczekiwania konsumentów, zrównoważone przedsiębiorstwo wykazuje zazwyczaj innowacyjność. Innowacyjność, łączona również z konkurencyjnością, w tym ujęciu dotyczy ograniczania kosztów produkcji, podwyższania jakości wytwarzanych dóbr lub oferowania nowych, wdrażania przyjaznych dla środowiska technologii oraz dostosowywania działalności gospodarczej i jej efektów do oczekiwań konsumentów.

5. PODSUMOWANIE

Współczesne przedsiębiorstwa rynkowe muszą spełniać oczekiwania klientów i władz dotyczące zarówno respektowania zasad ochrony środowiska, jak i dbałości o kwestie społeczne. W wypadku rozwoju zrównoważonego nie można ograniczać się tylko do działań na rzecz środowiska przyrodniczego. Zgodnie z założeniami teoretycznymi zachowana powinna być równowaga pomiędzy wymiarami ekonomicznym, ekologicznym

¹⁸ Można przyjąć, że są to działania dotyczące szeroko pojmowanej społecznej odpowiedzialności biznesu.

i społecznym. W wypadku przedsiębiorstw za oczywistą uznaje się działalność gospodarczą, której celem jest osiągnięcie sukcesu rynkowego i wymiernego wyniku ekonomicznego. Na ten wynik jednak przekładają się także działania na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego oraz właśnie działania związane z ochroną i racjonalnym wykorzystaniem zasobów środowiska przyrodniczego. Te ostatnie nie wykluczają działalności produkcyjnej (usługowej), natomiast powinny być uwzględniane jako jej swoiste warunki.

LITERATURA

- [1] Adamkiewicz-Drwiłło, H., *Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa 2002
- [2] Ayala-Carcedo, F.J.; González-Barros, M.R., *Economic Underdevelopment and Sustainable Development in the World: Conditioning Factors, Problems and Opportunities*, „Environment, Development and Sustainability” 7 (2005)
- [3] Bossak, J.W.; Bieńkowski, W., *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstw. Wyzwania dla Polski na progu XXI wieku*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2004
- [4] Borys, T., *Istota kategorii ekorozwoju*, [w:] *Wskaźniki ekorozwoju*, red. T. Borys, Ekonomia i Środowisko, Białystok 1999
- [5] Borys, T.; Śleszyński, J., *Ekorozwój jako zbiór zasad*, [w:] *Wskaźniki ekorozwoju*, red. T. Borys, Ekonomia i Środowisko, Białystok 1999
- [6] Byłok, F., *Kapitał społeczny we współczesnym przedsiębiorstwie. Propozycja badawcza*, [w:] *Zarządzanie kapitałem intelektualnym. Istota, pomiar i instrumenty wdrażania*, red. M. Czerwieńska, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007
- [7] Jastrzębska, E.M., *Zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwie*, [w:] *Ekonomiczne problemy ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego w XXI wieku*, red. P. Jeżowski, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2007
- [8] Keiner, M., *Re-emphasizing Sustainable Development – the Concept of ‘Evolutionability’*, „Environment, Development and Sustainability” 6 (2004)
- [9] Łucka, I., *Proekologiczne systemy zarządzania w podmiotach gospodarczych*, [w:] *Gospodarka a środowisko przyrodnicze*, red. T. Madej, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2002
- [10] Stachowicz-Stanusch, A., *Kapitał społeczno-strukturalny jako istotny czynnik rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, [w:] *Zarządzanie kapitałem intelektualnym. Istota, pomiar i instrumenty wdrażania*, red. M. Czerwieńska, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007

SUSTAINABLE BUSINESS – THEORETICAL APPROACH

Nowadays, the idea of respecting nature and its resources, together with rules of the sustainable development are often implemented in economic activity. The aim of the article is an attempt to transfer principles of the sustainable development into microeconomic level (business) and to define the idea: sustainable business.